

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาหลักธรรมและการเจริญวิปัสสนาภาวนาในอชิตมาณวปัญหา

ผู้วิจัย : พระมหาอำนาจ อภิวิโร (คำวิไล)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (วิปัสสนาภาวนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระมหาสมลักษณ์ คนธสาโร (สาราวิวงศ์), ป.ธ. ๙, พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)

: รศ.เวทย์ บรรณกรกุล, ป.ธ. ๙, พธ.บ., ศษ.ม. (ประชากรศึกษา)

วันสำเร็จการศึกษา : ๑๘/มีนาคม/๒๕๕๘

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของอชิตมาณพ เพื่อศึกษาหลักธรรมในอชิตมาณวปัญหาที่ปรากฏในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท เพื่อศึกษาหลักการเจริญวิปัสสนาภาวนาในอชิตมาณวปัญหา โดยศึกษาข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และปกรณ์วิเสสอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น คัมภีร์วิสุทธิมรรค เป็นต้น จากการศึกษาพบว่า

อชิตมาณพเกิดในตระกูลพราหมณ์ เป็นบุตรของอัคคาสนียพราหมณ์ในรัชสมัยของพระเจ้ามหาโกศล ท่านจบไตรเพทแล้วบวชเป็นดาบสไปอยู่กับพาวรีพราหมณ์ที่กบิตถารามริมฝั่งแม่น้ำโคธาวรี ท่านเป็นหัวหน้าคณะใน ๑๖ ศิษย์ผู้ใหญ่ของพาวรีพราหมณ์ อชิตมาณพนี้มีศิษย์บริวาร ๑,๐๐๐ คน ต่อมาพาวรีพราหมณ์ประชุมศิษย์แล้วส่งให้ไปทูลถามปัญหากับพระผู้มีพระภาคเจ้าที่ป่าสาณกเจดีย์ แคว้นมคธ โดยอชิตมาณพทูลถามปัญหาเป็นคนแรก เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงวิสัชนาปัญหาลง อชิตมาณพและบริวารได้บรรลุเป็นพระอรหันต์

อชิตมาณพปัญหาเป็นหนึ่งในโสฬสปัญหา ซึ่งปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๕ คือ ขุททกนิกาย สุตตันตปิฎก และ เล่มที่ ๓๐ คือ ขุททกนิกาย จุฬนิกาย อชิตมาณพปัญหานี้เป็นปัญหาที่ทูลถามเกี่ยวกับโลก ธรรมเครื่องป้องกันกระแส นามรูป การดำเนินชีวิตของพระอรหันต์ และพระเสขะ ซึ่งมีทั้งหมด ๘ คาถา โดยอชิตมาณพทูลถาม ๔ คาถา พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสตอบ ๔ คาถา

ในอชิตมาณพปัญหาพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงแนวทางในการเจริญวิปัสสนาไว้ กล่าวคือทรงแสดงกระบวนการเกิดทุกข์ ด้วยพระดำรัสว่า อวิชชาเป็นเครื่องหุ้มห่อโลก และทรงแสดงวิธีการดับทุกข์ไว้ ด้วยพระดำรัสว่าสติเป็นเครื่องกั้นกระแสเหล่านั้นได้ ปัญญาตัดกระแสเหล่านั้นได้ เพราะเหตุนี้ การเจริญวิปัสสนาภาวนาตามนัยที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงไว้ใน การวิสัชนาปัญหาของอชิตมาณพนั้นจึงเป็นเหตุให้ทำที่สุดแห่งทุกข์ได้

Thesis Title : A Study of Dhammas and Vipassana Meditation Practice in Ajitamānavapañhā

Researcher : Phramaha Amnat Abhivaro (Kamwilai)

Degree : Master of Arts (Vipassana Meditation)

Thesis Supervisory Committee

: Phramaha Somluck Gandhasāro (Saraphivong), Pali IX, Ph.D. (Buddhist Studies)

: Assoc. Prof. Wate Bannakornkul, Pali IX, B.A., M.Ed. (Population Studies)

Date of Graduation : 18/March/2015

Abstract

This Thesis has three objectives, namely :- to study Ajitamānava's biography and his matters, to study the doctrinal principles in Ajitamānava Problems as appearing in Theravāda Buddhist Scriptures, to study the principles of developing the Insight Meditation in Ajitamānavapañhā. This research work is to study the data from Theravāda Buddhist Scriptures such as the The Pali Canon, The Commentaries, The Sub-Commentaries and The other special and related texts such as Visutthimagga Scripture etc.

From the study, it found that Ajitamānava was born in the Brahmin family. He was a son of Aggāsaniya Brāhmana in Mahākosala King's age at the time buddha. He completed the study of Tri Vedas. After that he was ordained as a hermit (Tāpasa) in the Bāvalī Brāhmana's school which was called Kapitathārama situated the bank of Gothāvarī river. He was the chief of the group of the 16 persons who were the Bāvalī Brāhmana's pupils. Ajitamānava was of 1,000 pupils. Later on, Bāvarī Brāhmana called all his disciples to meet together and later sent these disciples to meet the Buddha and ask Him questions at Pāsana-kajētiya, at Magadha state. Ajitamānava was the first one to ask the Buddha. After the Buddha answered his questions, Ajitamānava and his 1,000 pupils had attained the Arahantaship.

Ajitamānavapañhā was one of the Solasapañhās (sixteen questions). Ajitamānavapañhā was found in Khuddakanikāya Suttanipāta (no. 25) and Khuddakanikāya Cūlaniddesa (No. 30) of 45 Pali Cannon version. Ajitamānavapañhā

was the questions regarding world, the Dhamma for preventing the stream of the defilements, cessation of the name and form (Nāma and Rūpa) and the way of carrying out the life by Sekha (the learner) and Asekha (one who does not require any further training, Arahant). Ajitamānavapañhā was consisted of eight Gāthās. Ajitamānava asked four Gāthās (verses) and the Buddha answered all four of Gāthās.

In Ajitamānavapañhā, the Buddha had preached the method for meditation development, that is to say, he taught the process of arising of all suffering by this statement “this world is covered by Avijjā (Ignorance)” then showed the method of how to distinguish all suffering by this statement “the mindfulness (Sati) is the Dhamma which prevent the streams of all defilements and the wisdom is the Dhamma for cutting off the streams of all defilements” This teaching of meditation development taught by The Buddha in Ajitamānavapañhā was the path leading to cessation of a suffering.